

M E R K U R I U S Z

6/ 2016 (rocz. XI)

Notka wstępna

Jednym z tradycyjnych spotkań Klubu Polskiego w miesiącach letnich jest spotkanie przy ognisku. Chociaż człowiek nowoczesny coraz mniej odczuwa magię żywych płomieni, jednak czas od czasu chce w ich blasku spędzić trochę czasu.

Można przypuszczać, że kult ognia jest jednym z najstarszych wierzeń religijnych, jednak trudno go zidentyfikować w wykopaliskach archeologicznych. Decydujące było udomowienie ognia, opanowanie zdolności jego wzniesienia, utrzymywania i przenoszenia. Odtąd nie tylko ogrzewał i oświeślał ciemności, ale pełnił też funkcję obronną i wpłynął zasadniczo na dietę, więc

dzięki niej także na rozwój biologiczny człowieka.

Ogień stanowi szczególny obiekt kultu zaratusztrian. Jest on najczystszy ze wszystkich tworów Ahury Mazdy. Mazdaizm praktykuje kult słońca i ognia jako jego przedstawiciela na ziemi. Angra Maju zbrukał go co prawda, dodając do niego dym, jednak dym nie miesza się z samym ogniem, lecz ucieka do góry i dlatego płomień są zawsze doskonale czyste. Świętość ognia wzrasta z czasem jego trwania. Kult ognia zyskał szczególne znaczenie w czasach dynastii Achemenidów, którzy budowali w najważniejszych miastach swojego imperium ołtarze ognia, gdzie podtrzymywany był stale duży, widoczny z daleka płomień. Wokół najstarszych ołtarzy powstawały sanktuaria (świątynie ognia), gdyż wierzono, że ogień, który palił się stale ponad 100 lat, ma ogromną siłę uzdrawiania i spełniania innych życzeń.

Świątynia ognia (pers.: Atasz Kade lub Agiary w Indiach, czyli *Dom ognia*) – to budynek kultu religijnego zaratusztrian, spotykany przede wszystkim w Iranie, Indiach, Turcji i Azerbajdżanie. Typowa świątynia ognia składa się z hali oraz małych pomieszczeń bocznych, z których najświętsze chroni święty wiecznie płonący ogień. W tym pomieszczeniu odbywają się rytuały religijne. Ogień jest podsycany drewnem, ale zdarzało się używanie innego opału, np. gazu ziemnego w dzielnicy Baku Surakhani. Przed powstaniem tam w końcu XVIII w. Indyjskiej (Parsów) Świątyni Ognia (Atashgah), miejscowa ludność czciła to miejsce ze względu na "siedem dziur z płonącym ogniem". Stąd też prawdopodobnie nazwa "Surakhani" - "płonące fontany".

Znamy kult ognia z religii późniejszych, wiele ludów uznawało go za święty lub boski. Symbolem łączności między koloniami greckimi a metropolią był ogień zapalony w kolonii z zarzewia przyniesionego z ojczyznan miasta. Najważniejszym kultem Rzymu był kult Westy (łac. Vesta), bogini ogniska i jej dziewiczych kapłanek, strażniczek świętego ognia, rzymski odpowiednik bogini Hestii z mitologii greckiej. Jednym z ważniejszych mitów greckich był mit o Prometeuszu, który nauczył ludzi używania ognia.

Kult Westy miał rodowód praindoeuropejski. Jest to przypuszczalnie jedno z najstarszych bóstw europejskich.

Świątynia Westy, pierwotnie umiejscowiona była (wraz z gajem) na stoku Palatynu, a obecnie znajduje się na Forum Romanum w Rzymie. Płonął w niej wieczny, reprezentujący samą Westę ogień, którym opiekowały się kapłanki-dziewice zwane westalkami. Jego zgaśnięcie uznawano za zły zwiastun dla państwa. Palenisko było czyszczone raz do roku, 1 marca (który to dzień był początkiem roku w kalendarzu rzymskim) po czym odbywała się uroczysta ceremonia odnowienia ognia. Rozpalania dokonywano przez potarcie dwóch kawałków drewna, pochodzącego z pnia drzewa owocującego. Jego ostateczne wygaszenie nastąpiło w 394 r. n.e. na polecenie chrześcijańskiego cesarza Teodozjusza Wielkiego.

Do służby w świątyni Westy były wybierane dziewczynki w wieku 6 - 10 lat, z rodów patrycjuszowskich wyłącznie takie, których oboje rodzice żyli. Było ich sześć. Przełożoną westalek była *Virgo Vestalis Maxima*, najstarsza westalka, zaś opiekę religijną nad nimi sprawował Pontifex Maximus. On też dokonywał wyboru dziewczynek przeznaczonych do służby. Dla wybranej oznaczało to wyjście spod władzy ojcowskiej. Zadaniem westalek było podtrzymywanie wiecznego ognia w świątyni Westy (który to ogień reprezentował samą Westę) oraz dokonywanie okresowych, rytualnych oczyszczeń całego miasta. Mieszkały w klasztorze, *Atrium Vestae* (za którym rozciągał się gaj Westalek, *Lucus Virginum Vestalium*), obok świątyni Westy, na stoku Palatynu, w pobliżu "Świętej Drogi" (*Via Sacra*), którą kroczyły pochody przy ważnych uroczystościach. Za dopuszczenie do wygaśnięcia ognia odpowiedzialnej za to westalce wymierzano karę śmiertelnej chłosty.

W symbolice chrześcijańskiej ogień powiązany jest z zesłaniem Ducha Świętego i z ..... piekłem.

W dzisiejszych czasach ogniska są miejscem spotkań towarzyskich, szczególnie u młodzieży i w ruchach harcerskich, które traktują ognisko jako ważny element obrzędowości. Ognisko (watra) jest też symbolem ruchu wędrowniczego.

Wg danych z Wikipedii: Władysław Adamiec

Głosy z Zaolzia

KRUPNIOK PRODUKTEM REGIONALNYM | cz 23.6.2016(wik)

Fot. mat. prasowe

Nazwa „krupniok śląski” została zarejestrowana przez Komisję Europejską w rejestrze Chronionych Nazw Pochodzenia i Chronionych Oznaczeń Geograficznych. Oznacza to, że produkt stał się kolejnym regionalnym specjałem kulinarnym z Polski. Przy jego rejestracji współpracowały ze sobą samorządy województw śląskiego i opolskiego, producenci z obu województw oraz specjaliści.

Krupnioki śląskie to jedne z najbardziej tradycyjnych wyrobów wędliniarskich charakterystycznych dla tradycji kulinarnych Śląska. Ich wytwarzanie związane jest z tradycyjnym świniobiciem urządzanym dawniej co najmniej raz do roku. Krupnioki na Śląsku towarzyszyły wielu ważnym uroczystościom, będąc nieodłącznym składnikiem jadłospisu. Od dziesięcioleci cieszą się też one niesłabnącą renomą i to nie tylko na Śląsku.

Przewodnik gastronomiczny o Polsce wydawnictwa „Michelin” wymienia krupnioki śląskie wśród 15 polskich kulinarnych produktów regionalnych, jednak dopiero teraz oficjalnie zyskały one ten status. Od teraz też krupnioki mogą być wytwarzane wyłącznie w dwóch polskich województwach, śląskim i opolskim (oraz w gminie Dziadowa Kłoda w powiecie oleśnickim w województwie dolnośląskim). Dodatkowo zaś ich producenci muszą się poddać kontroli i certyfikacji, które potwierdzą zgodność procesów produkcji z tradycją.

Głos Ludu

Czeskie zwierciadło ...

komerční příloha | TIP NA VÝLET | pátek 10. června 2016

21

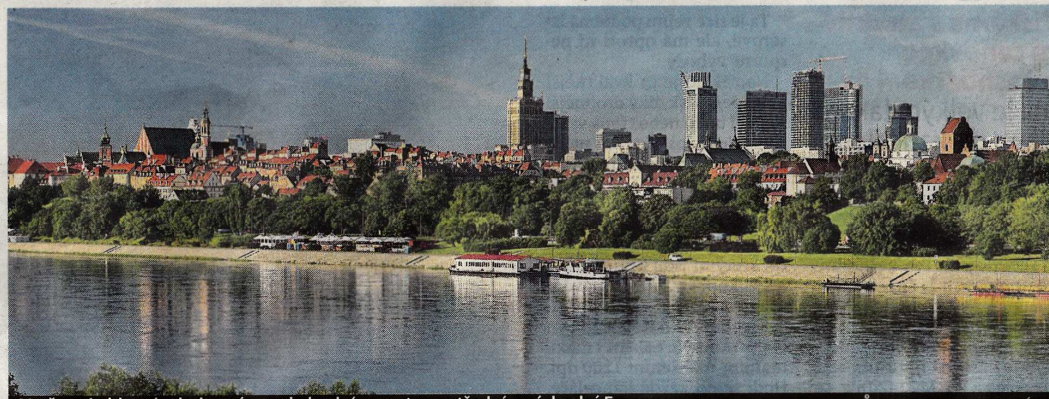
Varšava, pulzující metropole na Visle, se zrodila z popela

Hlavní město Polska se za posledních pár let změnilo k nepoznání.

Na břehu Visly, u našich severních sousedů, vyrostla inspirativní, moderní metropole kypící životem a nabízející svým návštěvníkům pestrout kolekci zážitků.

Jako fénix z popela

Ve Varšavě najdete nádherné zelené parky, ve kterých se krásně čte, relaxuje i sportuje. Město láká nespoutanou energií, otevřeností i nezločným duchem, díky němuž kdysi jako bájný fénix povstalo z popela. Dnes je hlavním kulturním a obchodním centrem střední a východní Evropy, v jehož středu září obnovené historické centrum, které bylo oceněné

Varšava je hlavním kulturním a obchodním centrem střední a východní Evropy.

ZBIGNIEW PANÓW

prestižním puncem památky UNESCO.

Večeře v botanické

Objevte lokální speciality. Gastronomická úroveň Varšavy leti vzhůru, město získalo druhou michelinskou hvězdu

a každý měsíc přibývá několik nových podniků. Za návštěvu stojí luxusní restaurace Oranżerie umístěná v nádherném prostředí Belvedéru, milovníky moderní potěši japonská restaurace Izumi Sushi otevřená v nádherném tropic-

kém skleníku, doslova mezi palmami.

Tajemství Chopinova srdce

Nechte si na místě odvyprávět tento příběh. Jedním z nejslavnějších Poláků je geniální pianista Fryderyk Chopin, kte-

rý prožil ve Varšavě prvních dvacet let života, a když později v Paříži zemřel, přál si, aby se jeho srdce vrátilo domů. Tajně bylo vyňato z jeho těla a ve sklenici koňaku převezeno do Varšavy, kde je „navždy” uloženo v pilíři kostela svatého Kříže.

Fronta na minulost

Heroické Varšavské povstání se stále odráží v sebevědomí a hrdosti obyvatel města.

- Za návštěvu rozhodně stojí moderně uchopené Muzeum Varšavského po-

vstání, umístěné v budově bývalé elektrárny městských tramvají.

- Tady poznáte tajemství duše Poláků i samotné Varšavy. Pozor, hlavně o víkendech se tu stojí fronty.

Czy wiecie, że ...

25. 7. 1016 urodził się Kazimierz I Karol Odnowiciel (zm. 19 marca 1058 w Poznaniu) – książę z dynastii Piastów, władca Polski w latach 1034 - 1058 (z przerwami), syn Mieszka II i Rychczy (wnuk Bolesława Chrobrego).

Po śmierci ojca, w 1034 objął władzę w zniszczonym krzysem lat poprzednich państwie. Próbował wzmocnić władzę monarszą, co spotkało się ze sprzeciwem możnowładztwa. Książę został wygnany na Węgry, skąd wyjechał później do Niemiec. W kraju zapanował chaos. Brak centralnej władzy spowodował samowolę, a nawet utworzenie na części terytorium niezależnego państewka (Masław na Mazowszu). Doszło do powstania ludowego, a w 1039 (?) najazdu księcia Czech Brzetysława.

Dopiero w 1039, a być może 1040 Kazimierz powrócił do kraju, przystępując do odbudowy zniszczonej organizacji państwowej i kościelnej. W polityce zagranicznej oparł się na sojuszu z Rusią. W 1047 ostatecznie pokonał Masława i przywrócił polskie panowanie na Mazowszu. Przeniósł z Gniezna do Krakowa główny ośrodek władzy państwowej i odnowił tamtejsze biskupstwo. Ufundował opactwo benedyktynów w Tyńcu (1044). Zbrojnie opanował też zagarnięty przez Czechów Śląsk (1050), jednak na zjeździe w Kwedlinburgu w 1054 zgodził się płacić za niego Czechom coroczny trybut.

9. 8. 1516 zmarł (był pochowany) Hieronim Bosch, właśc. Jheronimus Bosch (ur. ok. 1450 w 's-Hertogenbosch) – niderlandzki malarz i rysownik przełomu późnego gotyku i wczesnego renesansu północnego, kontynuator stylu malarskiego ostatniej generacji prymitywistów flamandzkich.

Jheronimus Bosch

Z A P R A S Z A M Y

**Następne spotkanie Klubu Polskiego odbędzie się
w czwartek, 22 września 2016 o godz. 17.00
w DMN, Vocelova 3, Praga 2**

Redakcja: Władysław Adamiec

Na internetowych stronach Klubu Polskiego są umieszczone wszystkie numery Merkuriusza Klubu Polskiego w formacie PDF. Można z nich korzystać i pobierać.

www.klubpolski.cz - www.polonica.cz - www.polskyinstitut.cz - www.prague.polemb.net
www.szkolapolskawpradze.com - www.krecik.euweb.cz - www.pzko.cz - www.polonusbrno.org
www.parafiawpradze.pl - www.kcmt.cz - www.czapla.cz